

CSELEKVŐ SZERETET*

„Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, szeretetet pedig nincsen én bennem, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom.” (1Kor 13,1)

„Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valóságosan.” (1Jn 3,18)

Tudom, hogy már János, a szeretet apostola ajkáról elhangzott a legszebb prédikáció, hogy már Augustinus megírta: szeress, és tégy amit akarsz. Tudom, a főtanácsi beszédem alapgondolataként felolvasottak túl ismerősnek tűnnek, „lerágott csontnak”, amiről már unalomig beszéltek talán e szószéken is. És mégis, elgondolkodva, hogy milyen időszerű alapgondolatra lehetne felépíteni e főtanácsi beszédet: a felolvasott bibliai szavak mellett döntöttem. Mert úgy gondolom, érdemes és időszerű beszélni róla, a szeretetről. Főleg arról a szeretetről, amely cselekedeteinkben nyilvánul avagy nem nyilvánul meg, és a szeretetszolgálatról, amelyre akkor vállalkoztunk, amikor eldöntöttük, hogy részt veszünk az egyházépítő munkában. Mind, akik itt vagyunk, Dávid Ferenc követőinek valljuk magunkat, sőt, szellemi, lelki hagyatéka örököseinek, és az örökség, a tiszta jézusi kereszténység ügyét kívánjuk szolgálni. A tiszta jézusi kereszténység ügye nem jelent mást, mint Isten országa építését, ügyének szolgálatát. Isten országa pedig nem más, mint a szeretet és a békeség országa, és Jézus eme országról szóló tanításának középpontjában a szeretet áll, János első levelének fogalmazásában: a cselekvő szeretet. És mert a szeretet közösségformáló erő, hiánya a közösség bomlásához vezet. Nélküle olyanok leszünk, mint zengő érc vagy a pengő cimbalom.

Figyelve az elmúlt évi zsinat választási eseményeit, elnézve résztvevőinek, szereplőinek magatartását, az utóbbi időben, egyházunkban történeteket és a világeseményeket, úgy érzem, érdemes szót ejtenünk e központi kérdésről. És ennek kapcsán a bennünk hullámzó, néha dühöngő szeretetről is. A tiszta jézusi kereszténység ügye egységet kíván, mi pedig versengünk, torzsalkodunk veszélyeztetve a szeretet és egyházunk belső egységét. Mert gyakran hasonlítunk a vitatkozó tanítványokhoz: ki üljön Jézus országában a jobb, illetve bal keze felől, és a vitában, a versengésben a magunk hangjától nem halljuk a jézusi figyelmeztetést: „aki első akar lenni köztetek, az legyen a ti szolgátok.” Mert Isten országa ügyének felvállalása nem más, mint szeretetszolgálat. És csak akkor

---

* Elhangzott 2003. augusztus 28-án Kolozsváron, a főtanácsi istentiszteleten.

tudunk eleget tenni e kihívásnak, ha egyetlen percre sem lankad el bennünk a szeretet. Sajnos, – akárcsak a nagybetűs világban – egyre inkább lankadni látszik a szeretet, lassan, de észrevehetően fogyni kezdett és végül „a szeretet koldusaivá” válunk, mert hasonlók leszünk azokhoz, akikről ezt mondja a Korál együttesnek *A szeretet koldusai* című dala: „Te is elmégy mellettem, én is elmégyek melletted, / és visszafordulni sincs idő. / Ki ne mondd, hogy szerettél, én is úgy hallgattam el, / mintha szégyen volna, hogy valahol, valamikor, valakit szerettem. / Hova futsz, állj meg és nézd a szeretet koldusait. / Egyetlen percre nézz körül. / Ne rohanj, állj meg, és nézd..., / Ne sírj, hogy itt állsz egyedül! / Talán van még egy lehetőség, talán van még egy esély, / hogy egy kicsivel jobban figyelj rám, én egy kicsit jobban figyelek rád.”

Mielőtt még az egyedüllét bánatának könnyeit kellene törölnünk, mert a könyöklő küzdelemben magunkra maradtunk, vegyük észre, hogy gyakran elmegyünk egymás mellett, nem figyelünk egymásra, pedig a szeretet feltételezi az egymásra figyelést, a segítőkészséget. Csak amikor magunkra maradtunk, akkor döbbsentünk rá, milyen jó volna hallani legalább egy jó szót, a szeretet szavát. De nem halljuk – vagy csak nagy ritkán. Szavainkból ritkán csendül ki a szeretet. Még messzebb állunk a szeretetből való cselekvéstől, s ha cselekszünk is, részrehajlóan tesszük. Csak időnként jut eszünkbe, hogy tennünk kellene valamit szeretetből, hogy valami jót is cselekedjünk, s akkor is csak szűk körben, mintha korlátai lennének a szeretetnek, s nem lenne egyetemes jellege.

Huszár Sándor kórház-látogatási élménye kívánczok ide még a '80-as évekből. Az év utolsó napján egy anya által elhagyott szép és kedves ötéves gyermek számára kívántak a kórház alkalmazottai szeretettestét varázsolni. A gyermek mindenkit elbűvölt, és vagy tíz pótmamát szerzett magának. Mert aki csak meglátja, beleszeret. És a gyermek, Zolika, mamának szólítja a kórház valamennyi nő tagját, mindenki igyekszik a kedvében járni. Orvos és alkalmazott csomagocskával a kezében siet egy ajtó felé, ahol természetesen ott a gyermek van. Az író elbűvöli ez a kollektív szeretet, és igyekszik, hogy ő is megnézzé a gyermeket, amikor egy félreeső sarokban egy másik gyermeket fedezett fel. „Volt a kifejezésében valami határozott bambaság is, ahogy hosszan, szót se szólva rám bámult – írja Huszár. – Engem a ruhája zaklatott fel. Egy szinte felnőttnek való pizsama fedte méternyi magas, vézna testét. Összeszorult a szívem, és szükségét éreztem annak, hogy szóljak hozzá. Közelebb mentem, szóltam hozzá magyarul, románul, de nem szólt. Ekkor az a gyanúm támadt, hogy talán a szeretet szava fogja szóra bírni, lehajoltam hozzá és megsimogattam az arcát. Valaki megszólalt a hátam mögött: »tessék hagyni, nem hall – mondja az illető –, küldöm a nővért.« Nem a száraz, elutasító hang döbbsentett meg. Egyéb. Az, hogy a nagy, fekete, szomorú szemekben hirtelen könnycsepp jelent meg. Az arc, a tartás változatlan volt, a lélekben omlott össze valami. Talán épp a simogató tenyér hatására. Hisz úgy lehet, ő is árva. Eddig jutottam, mikor rájöttem, hogy a gyermek megmozdul. Hozzám jön, megfogja a kezemet, és húz magá-

val. Engedek a húzásnak. De csak az iménti, olyan forgalmas ajtóig kell men-
nem. Ott a gyerek elengedi a kezem és kitarja Zoltika körtermének ajtaját. A fe-
hér éjjeliszekrényen apró télifát pillantok meg. És egy ajándékkal tele ágyat. És
egy gyereket, aki az ágyon trónol. És a hódolókat fogadja. A kis néma akkor
már nem az ünnepetet nézte, hanem engem. Valami alaktalan hang is elhagyta
a torkát. Valami rettenetesen fájdalmas, panaszos hang. Álltam. Elakadt léleg-
zettel. Néztem a gyermeket és segítségért akartam kiáltani. Úgy éreztem, meg-
fulladok a körülöttem hullámzó szeretet tengerében.”

Bizony, gyakran vagyunk részrehajlók, gyakran szűk látókörű a szeretetünk,
és gyakran hullámzó. Másoktól várjuk a szeretet felénk áradását, de magunk rit-
kán kívánjuk azt másokkal cselekedni.

Ki vagyok én, s hogy merészelek így beszélni? Lelkész vagyok, aki – miután
reál beállítottságú diákból lett lelkész – a rockopera szavait parafrázálva el-
mondhatja magáról: „Lelkész vagyok Uram, a te akaratokból”. Mert úgy lettem
lelkész, hogy megértésre, szeretetre vágyva, akkori meggyőződésem szerint a
szerelem intézményéhez, az Egyházhoz menekültem, az igazságtalanság és gyű-
lölet elől, mert fülemből csengtek Babits Mihály *Zsoltár gyermekhangra* című
versének szavai, amelyet a leégett kökös templom megsegítésére rendezett Dá-
vid Ferenc-ünnepélyre a még olvasni nem tudó gyermeknek megtanítottak, és
amely így hangzik: „Kard ha csörren, vár ha csobban, csak az ember vétkes ab-
ban. Az Úristen örök áldás, sír, élet és virágzás.”

Az élet pedig csak szeretetben tud virágozni, és az Isten- és emberszeretetet
hirdető egyház csak a szeretet intézménye lehet, és kell, hogy legyen. Azt sze-
retném, ha valójában a szeretet intézménye lenne, szeretetközösség maradna a
mi Unitárius Egyházunk. És azzá lehet, mert mindannyiunkban él a szeretet-
vágy. A szeretet utáni vágyakozással nem vagyunk egyedül, és nem is újkeletű,
hiszen már sokan megfogalmazták. De legszebben Ady Endre, amikor így írt:

„Sem utódja, sem boldog őse,
Sem rokona, sem ismerőse
Nem vagyok senkinek.
Nem vagyok senkinek.

Vagyok, mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces, messze fény.
Lidérces, messze fény.

De, jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni,
Hogy látva lássanak.
Hogy látva lássanak.

Ezért minden: önkínzás, ének,
Szeretném, hogyha szeretnének
S lennék valakié.
Lennék valakié.”

Tudom, a szeretet utáni vágy megvan bennünk, és ezzel a vágyunkkal nem vagyunk egyedül, de ez nem elég; nem elég csak vágyani a szeretetre, tenni is kell érte, nem csak szóval, nyelvvel, de cselekedettel, igazi jézusi étellel.

Szép, szép elméleti szavak ezek, de egyáltalán megvalósíthatóak, s ha igen, hogyan? – merülhet fel a kétség. Mielőtt lemondóan legyintenél, hadd mondjam el, hogy lehetséges. Lehetséges és egyszerűbb e megvalósítás, mint gondolnád.

A '90-es évek derekán történt. Hittanórán a szeretet kettős parancsolatát tanultuk. Elmondtam a gyermekeknek, hogy Jézus nemcsak tanította a Tízparancsolatot, de gyakorolta is a szeretetet, és szeretettel hajolt le a gyermekekhez is. Előkerült az ének is: Jézus szeret minden kicsi gyereket, téged is szeret. Óra végén az unitárius jelszó elmondása után egy szőke kislány felém tartott, azt gondoltam, mondani akar valamit, lehajoltam hát hozzá. Erre minden szó nélkül megpuszilt, egy kicsit megemelve a csöppséget én is megpuszítottam, és ekkor egy másik gyerek érkezett, mondván: nekem is. Ő is megkapta a pusztit, és akkor hangos kiáltással érkezett az egész osztály, mintha csak Gellérd Imre egyik beszédéből kölcsönözték volna a szavaikat: „Nekem is kell, nekem is”. És tudjátok, ki kérte a lehangosabban és ki volt legboldogabb a puszi után? Az a kisfiú, akit mostohaapja nevelt. Azóta a Székelyszentmihályon tartott hittanórák a jelszó után egy puszi és egy fejbúbra adott barackkal érnek véget, amelyért óra végén egymással versengve jelentkeznek az I–IV. osztály minden tanulója.

A gyermekek ösztönösen megéreztek: a Jézust követők táborában a szó és cselekedet összetartozik. S aki jézuskövető akar lenni, annak nem csak szóval, de cselekedettel is bizonyítani kell, hogy ő a szeretet, egyben Isten országának útját választotta. A szeretet útja Isten útja, és nincs más út. Az *István, a király* című rockopera szavai szerint: „Nincs más út, csak az Isten útja.”

Ezen az úton figyelni kell egymásra, szavainkat és cselekedeteinket összhangba kell hozni. Még akkor is, ha sérelmeink, fájdalmaink mást sugallnak. A különböző sérelmek és fájdalmak háttérbe szorítják a szeretetet. De kinek nincs valami sérelme, fájdalma, panasza? Ha egyenként megkérdeznénk, mindenkinek volna miért háttérbe szorítania a szeretetet, és se vége, se hossza nem volna a panaszoknak.

A jézusi szeretetnek az a titka, hogy nem a maga sérelmét, fájdalmát helyezi előtérbe, hanem minden emberét, Isten minden gyermekéét, és az istengyermekek felé áradó szeretetet. Amikor ezt mondom, Jézusnak a kereszten mondott szavaira gondolok, amelyet édesanyjához intézett: „Asszony, ímhol a te fiad!”, és a tanítványhoz szólókat: „Ímhol a te anyád.” Sérelmeink, „világfájdalmaink”, igazságaink hangoztatása helyett Garai Gábor magatartását próbáljuk követni, aki így vall egyik versében:

„Nem mutatom sebeim az utcán, úgy zenélek, mintha semmim sem fájna.
Nem kérek alamizsnát – úgyse tudnám meghálálni.
Fázom, s várok a nyárra, amikor jut majd napból, szeretetből nekem is, akkor is,
ha nem könyörgök.
Nem alázatból, nem félelemből építem gyöngé hajlékom e földön, de építem
s vakolom szerelemmel
kételyes hitből, bizonyos halálból.
Világot gyűjtök, ha betér egy ember, s mond valami igazat a világról.”

Amikor a tiszta jézusi kereszténység ügyét, unitárius hitünk, vallásunk, egyházunk, megmaradásunk fenntartása, megtartása ügyét felvállaljuk, annak nem mindig könnyű munkáját végezzük, legyünk tekintettel egymásra, figyeljünk egymásra, és minden dolgunk szeretetben menjen végbe. Szentírásunk szavai szerint: „Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valóságosan.”

Ámen.

„SZÍVEMET HOZZÁD EMELEM!...”*

„Emeljük föl szívünket és kezünket Istenhez, aki a mennyekben van!” (Jeremiás siralmai 3,41)

Mi, akik az év minden ünnepi pillanatában különböző templomokban imádkozunk, ma együtt imádkoztunk, a zsoltár szellemében és dallamával emelkedünk Istenünk közelségébe: „Szívemet Hozzád emelem...” E fenséges pillanatban fenséges gondolatok és érzelmek kifejezésére érzek indíttatást.

Előbb azonban kitekintek a templomablakon, visszanézek a hétköznapokra, oda, ahonnan idejöttünk. Nem tehetek mást, kimondom: bizony eléggé közönséges és hétköznapi, túlságosan is földi az az élet, amelyben élünk. Így lesz belső parancsszó, „végtelenbe nyúló ünnepi harangzengés” a próféta felhívása: „Emeljük föl szívünket és kezünket Istenhez, aki a mennyekben van!” A fel-emelt kéz az imádkozás éber keze. Olyan, mint az összekulcsolt kéz, olyan, mint a térdre borulás és az imádkozás többi külső kifejezési formája.

Amikor a próféta azt mondja, „emeljétek fel szíveteket és kezeteket” az ég felé, akkor az Istennek őszinte, „lélekben és igazságban” való imádásához kíván elvezetni minket is. Úgy érzem, mintha azt is mondaná: ne csak kezetek mozdulatán lássék, ne csak külsőtök mutassa, ne csak szátok mormolja! Imádságotok legyen őszinte, lélek szerinti Isten-felé-fordulás! Külsőtök és bensőtök jelezze a Vele való kapcsolatot!

Akik pedig teljes szívvel, teljes lélekkel, teljes elmével és teljes erővel nyújtják kezüket Isten felé, azok előtt fenséges út nyílik meg, amelyen elérhető Isten felénk nyújtott keze. Így, kézen fogva emeli fel Isten az imádkozó embert a hétköznapok fölé. Így lesznek a hétköznapokban élő embereknek gyakori fenséges pillanatai.

Az Isten kezét fogva a vallásos ember megmenekül attól, hogy belekeveredjék a hétköznapok világába. Az Istennel való állandó kapcsolat segít felemelkedni a porból.

Kedves Atyámfiai, Testvéreim, ünneplő Gyülekezet! Mi, lelkészek hivatásunknál fogva imádkozó emberek vagyunk. Istennek lélekben és igazságban való imádsát hirdetjük és éljük. Az egyházközségi gondnokok, presbiterek is vallásos, egyházszerető emberek. Ám mindenkor tudatában kell lennünk annak, hogy a föld nemcsak tiszta búzát, de konkolyt is terem; nemcsak otthonunk, de gyarlóságaink melegágya is: „ápol és eltakar” ugyan, de ott gyűl össze a szemét és a por is.

Nekünk lámpást adott kezünkbe az Isten. Ezért egy régi, ismert megállapítással fogalmazom meg a követelményt: a világítótoronynak, hogy világítani tudjon, magasra kell emelkednie a hullámok fölé.

---

* Elhangzott 2004. jún. 26-án, a II. negyedévi körü közgyűlésen a székelykeresztúri unitárius templomban.